

Behoeft- verkenning starters & startups Creatieve Industrie

oktober 2017

Bijlage

Deze verkenning geeft de behoeftes weer van starters en startups in de creatieve industrie in Zwolle. Het bevestigt welk potentieel in Zwolle aanwezig is, en welke groei de creatieve industrie in de afgelopen jaren in de gemeente en in de regio heeft plaatsgevonden. In het rapport wordt vervolgens weergegeven op welke wijze het ondernemend en creatief talent en plek geboden kan worden in de regio.

behoefteverkenning
Starters & Startups
Creative Industrie

Stichting Creatieve Coöperatie
9 oktober 2017 Zwolle

LAYOUT
WEB
DESIGN
INFORMATION

voorwoord

Voor u ligt een verkenning naar de behoeftes van starters en startups in de creatieve industrie in Zwolle. Een document waarin we bevestigd zien welk potentieel wij hebben in Zwolle en welke groei de afgelopen jaren ook in de creatieve industrie in onze gemeente (en regio) heeft plaatsgevonden.

Daarnaast biedt het rapport inzicht in de vervolgstappen die we kunnen maken om onze aantrekkelijkheid als vestigingsplaats voor creatief ondernemend talent te versterken en het creatief ondernemend talent in onze gemeente een plek te bieden en verder te helpen.

Jan Brink & Rene de Heer
Wethouders cultuur & economie
Gemeente Zwolle

samenvatting

Uitgangssituatie

- Sterke economische regio en groei in de creatieve industrie
- Zwolle is in ontwikkeling (o.a. bereikbaarheid) en staat beter op de kaart
- Zwolle is goed georganiseerd en kent een nette, oprechte mentaliteit
- Onderwijsinstellingen zijn sterk in creatief ondernemerschap
- Netwerk is op bestuurlijk niveau en binnen vakgebied ondernemers sterk

Knelpunten

- Enkele van de subsectoren lopen vast qua huisvesting
- Diverse faciliteiten en initiatieven zijn niet bekend
- Netwerk buiten eigen vakgebied is beperkt
- Klimaat is enigszins braaf; een rafelrandje is niet zichtbaar

Strategische opgave

Uitbouwen van een aantrekkelijk, levendig en uitdagend klimaat voor de creatieve industrie, waarmee Zwolle fungeert als magneet in het aantrekken en vestigen van creatieve ondernemers.

Oplossingsrichtingen

- Strategische opgave vaststellen als uitgangspunt voor beleid.
- Inzetten op samenhangende huisvestingsaanpak via 'magneetlocaties'.
- Maatregelen huisvestingsopgave op korte en middellange termijn.
- Verbinden en ontsluiten van bestaande faciliteiten & initiatieven in samenspraak met stakeholders waaronder het onderwijs.
- Via aanpalend beleid bijdragen aan aantrekkelijk en uitdagend klimaat.

inhoud

Facts & figures	pagina 5
Strategische opgave	pagina 14
Aanbod huisvesting	pagina 19
Beleidsmaatregelen	pagina 28

Bijlage 1 Begrippen

Bijlage 2 Strijp-s & Havenkwartier

Bijlage 3 Stem van de Creatieve Industrie

Bijlage 4 Bronvermelding

1

facts & figures

“

Het vasthouden van creatief en ondernemend talent is een belangrijke voorwaarde voor de economische bedrijvigheid van Zwolle. De 'creative class' is de motor en aanjager van een stedelijke diensteneconomie. Waar deze woont, vestigen bedrijven zich, worden veel nieuwe bedrijven gestart en neemt de werkgelegenheid toe.

Behalve aan de economie, draagt de creatieve industrie ook bij aan het culturele klimaat van Zwolle. Beide aspecten vormen het "cultureel kapitaal" van Zwolle. We moeten kijken hoe we dat nog beter kunnen benutten.

Wij willen daarbij zoveel mogelijk de vertaalslag faciliteren van creatieve ideeën naar praktische toepassingen, door ruimte te bieden aan broedplaatsen, startups en jonge creatieve ondernemers.'

→ Cultuurnota Zwolle 2016-2020, april 2016

inleiding

Kracht van creativiteit

De creatieve industrie is een van de snelst groeiende sectoren in Nederland en aangewezen als Topsector om Nederland innovatiever te maken. Het is motor voor vernieuwing en innovatie van handel en industrie. Een bloeiende creatieve industrie is onmisbaar voor de stedelijkheid van een stad.

Faciliteren van startups

Creatieve bedrijven hebben behoefte aan betaalbare en flexibele werkruimten en ontmoetingsruimten, waaronder broedplaatsen. Zwolle kent daarin de creatieve coöperatie en R10 die binnenkort stopt. De gemeente Zwolle heeft met Artez, Cibap en Creatieve Coöperatie afgesproken een nieuw antwoord te geven op de behoefte aan broedplaatsen.

Inzicht in behoefte

De centrale vragen voor deze behoefteverkenning zijn:

- Welke behoeften hebben starters / startups in creatieve industrie aan facilitering?
(deskundigheidsbevordering, fysieke, virtuele werkplekken)
- Welke faciliteiten zijn momenteel al beschikbaar en waar zijn de lacunes?
- Welke maatregelen moeten worden genomen om de lacunes op te vullen?

Totstandkoming behoefteverkenning

Voor deze behoefteverkenning zijn diverse beleidsdocumenten geraadpleegd: coalitie akkoord, cultuurnota en de notitie strategische opgave starters, startups en creatieven. Daarnaast is data verzameld en zijn interviews gehouden met verschillende stakeholders vanuit onderwijs, bedrijfsleven, gemeente en aanbieders van faciliteiten. Het is onmogelijk alle actoren te spreken. In samenspraak met de begeleidingsgroep is gezocht naar een representatieve vertegenwoordiging.

ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen

De digitale revolutie is nog volop in ontwikkeling. Er is steeds meer data beschikbaar die eenvoudiger kan worden ingezet en toegepast. Technologische ontwikkelingen hebben effect op onze sociale en economische structuren en bedrijfsmodellen. Denk aan de opkomst van bedrijven als Uber en Airbnb. Al deze ontwikkelingen hebben te maken met een optimale presentatie door ontwerp en creativiteit.

Sociaal-economische ontwikkelingen

Ons werkpatroon verandert; er zijn minder vaste dienstverbanden, meer flexerders en zzp'ers. Uit technologische en digitale ontwikkelingen volgen nieuwe vormen van werk. Het onderwijsveld speelt met 'Zwolse8' hierop via 'New Jobs'. Onderwijs, bedrijfsleven, instellingen willen de regio nadrukkelijker positioneren als innovatief, krachtige verbinder, internationaal georiënteerd, startup-omgeving, sociale innovatie werkplaats. Hiertoe worden nieuwe opleidingen vormgegeven, gericht op de vraag van morgen vanuit bedrijfsleven, met hulp van nieuwe technieken.

Stedelijke ontwikkelingen

Stedelijke ontwikkelingen hebben invloed op hoe we ons voortbewegen, energie verbruiken en met elkaar of met instellingen communiceren. Via 'smart-city' beleid of projecten wordt integraal gekeken naar slimmer, efficiënter en/of duurzamer organiseren van bereikbaarheid, infrastructuur, economische vitaliteit of leefomgeving.

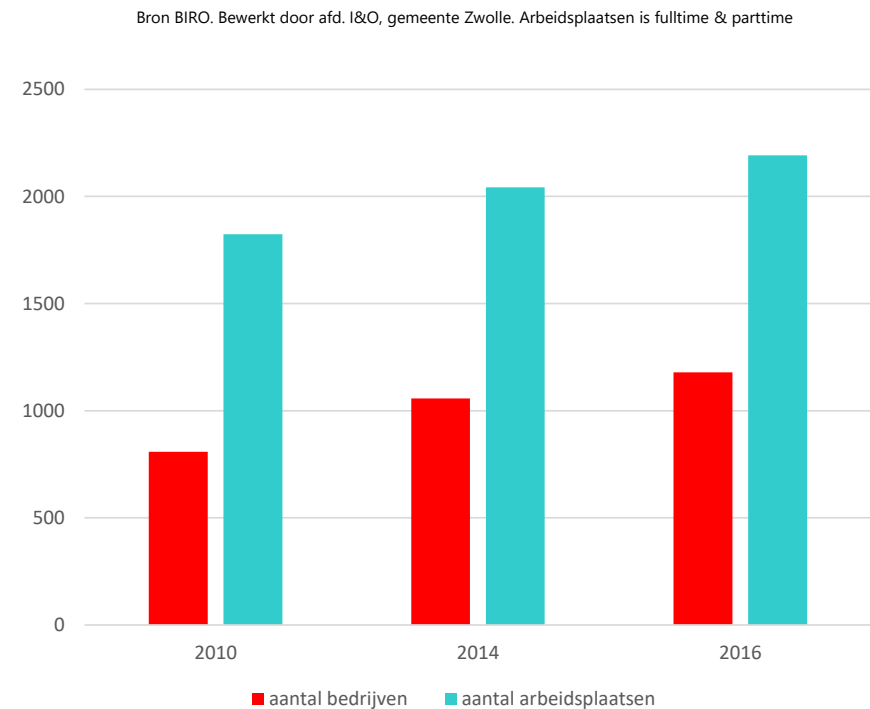
omvang Creatieve Industrie

Nederland

- 186.0000 fte's
- 144.100 bedrijven / 11% van alle bedrijven in Nederland
- Jaarlijkse omzet 16.800.000.000 (2,8% van het BNP)
- Kenmerken: groot aantal zelfstandigen, > 40% ZZP'ers en verder MKB
- Flexibele arbeidsmarkt met relatief weinig gebaande loopbaanpaden
- 1,8% groei van het BNP: Sector groeit sneller dan alle andere sectoren
- > bron: Monitor Creatieve industrie 2016 / CBS Monitor Topsectoren 2016

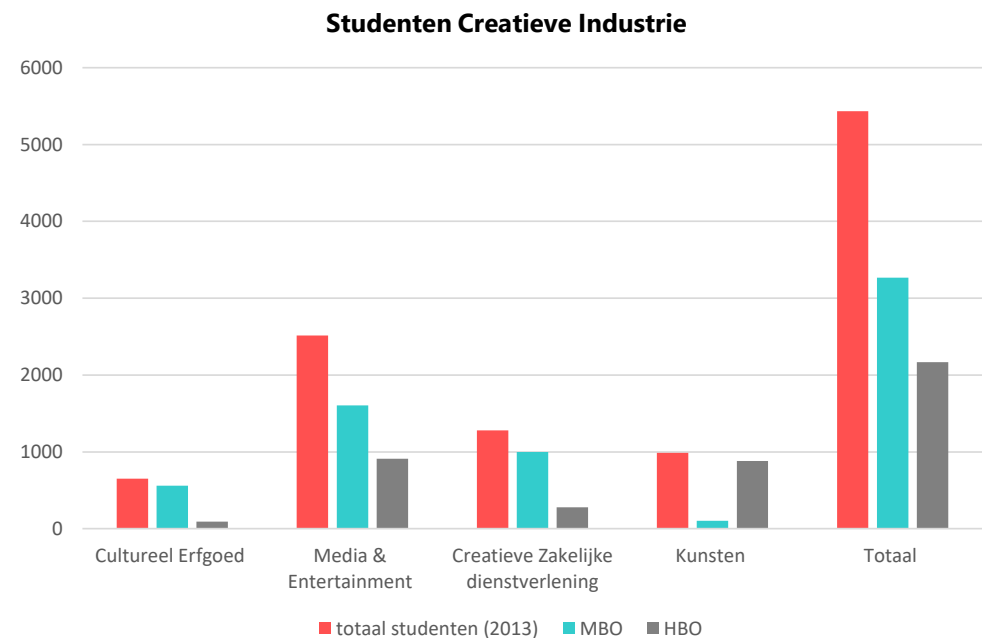
Zwolle

- 5.500 studenten
- 2de topsector in de regio Zwolle gemeten naar bedrijfsvestigingen (ca. 3.500)
- In Zwolle groei in aantal bedrijfsvestigingen (1179) & arbeidsplaatsen (2192)
- Significante groei in zowel arbeidsplaatsen als bedrijfsvestigingen.
- > bron: rapport Creative Board 2014, het culturele kapitaal van Zwolle, en data Biro (2017)

creatieve opleidingen Zwolle

- Zwolle kent een groot onderwijsaanbod voor de creatieve industrie. Onderwijsinstellingen Artez, Cibap, Windesheim, Deltion en Landstede bieden MBO en HBO opleidingen voor de creatieve opleidingen aan.
- Zwolle heeft ca. 5.500 studenten aan opleidingen gericht op de creatieve industrie. De meeste studenten studeren in de subsector Media & Entertainment (waarbinnen de grootste groepen zijn journalistiek, mediavormgever en gamedesigner).
- Gemiddeld studeren er per jaar ca. 1.000 studenten af aan MBO opleidingen en circa 450 studenten aan HBO-opleidingen gelieerd aan de creatieve industrie.
- De leerlinggegevens dateren van oktober 2013. Onderwijsinstellingen geven aan dat deze gegevens naar verwachting redelijk representatief zijn voor de huidige situatie. Een eventuele correctie zal vermoedelijk slechts resulteren in een lichte groei en/of verschuiving.

ondernemende afstudeerders in Zwolle

Algemeen Het aantal starters in de creatieve industrie in Zwolle vanuit de uitstroom van het onderwijs is lastig in beeld te brengen. Bij onderwijsinstellingen raken studenten na afstuderen uit het zicht. De onderwijsinstellingen geven aan de komende jaren hun alumni beleid verder vorm te willen geven. Diverse onderwijsinstellingen geven aan dat studenten vertrekken uit de regio ('weglek'/'braindrain'), deze zijn daarna niet meer in beeld.

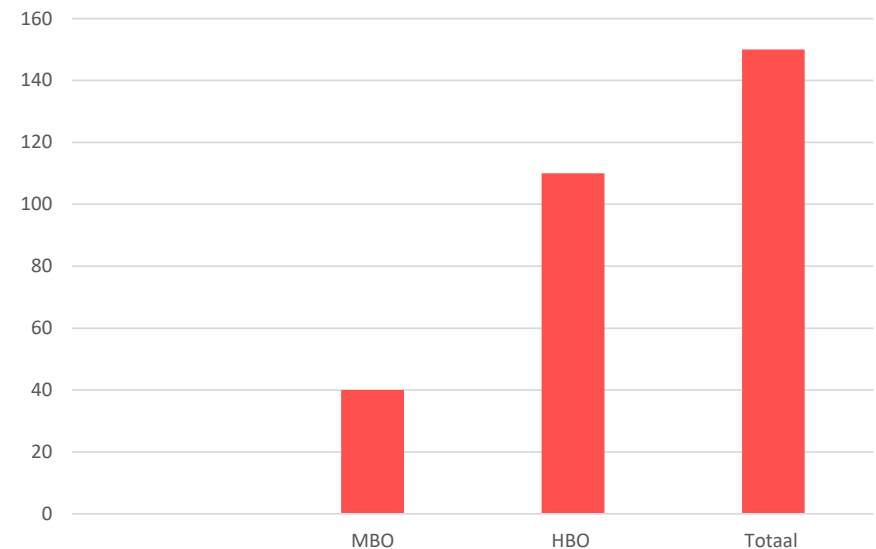
MBO

- 1.000 afstudeerders per jaar en circa 40 starters in de regio (gegevens Cibap).
- 65% stroomt door naar HBO (in Nederland is dat slechts 38%).
- 25% gaat in loondienst.
- 10% begint voor zichzelf.
- 39% blijft in de regio, de rest zwermt uit over Nederland (gegevens Cibap).

HBO

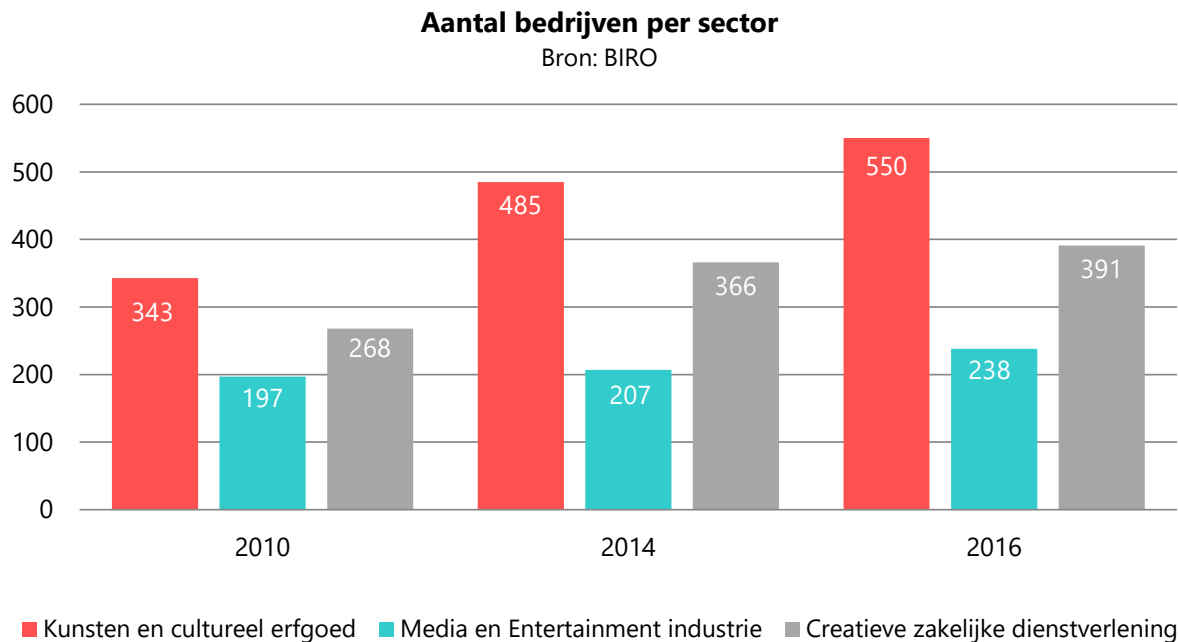
- Circa 470 afstudeerders per jaar (200 Artez, 270 Windesheim)
- Artez: Ervaringsindicaties van Artez geven aan dat circa 60% van de afstudeerders in de regio blijft (120 afstudeerders). Van deze 60% begint circa tweederde voor zichzelf (80 afstudeerders), waarvan 45% fulltime (36 afstudeerders) en 25% met een hybride beroepspraktijk (20 afstudeerders), bijvoorbeeld als docent of kunstenaar.
- Windesheim faciliteert studentondernemers via haar Startpunt & Centre for Entrepreneurship. In 2010 had 4,4% van de studenten al een onderneming, in 2014 9,7%! Aanvullend overweegt 18% na de studie voor zichzelf te beginnen.

indicatie starters in regio vanuit onderwijs

bedrijfsvestigingen in Zwolle

Uit de gegevens van het BIRO (bedrijfsvestigingen) blijkt dat de creatieve industrie en de onderliggende subsectoren groeien. Cijfers tot en met augustus 2017 bevestigen de doorzetting van deze groei.

Kunsten & Cultureel Erfgoed

starters per jaar tussen 55 en 80

stoppers (2014-2017) tussen 16-42

gemiddelde groei (saldo) is + 40 per jaar

Media & Entertainment

starters per jaar ca. 50

stoppers (2014-2017) tussen 13-25

gemiddelde groei (saldo) is +30 per jaar

Creatieve Zakelijke Dienstverlening

starters per jaar tussen 25-35

een starterspiek in 2013: +72! (crisis)

In 2015 en 2016 meer stoppers dan starters

In 2017 weer groei / positief saldo te verwachten

ondernemers in de Creatieve Sector Zwolle

Totalen

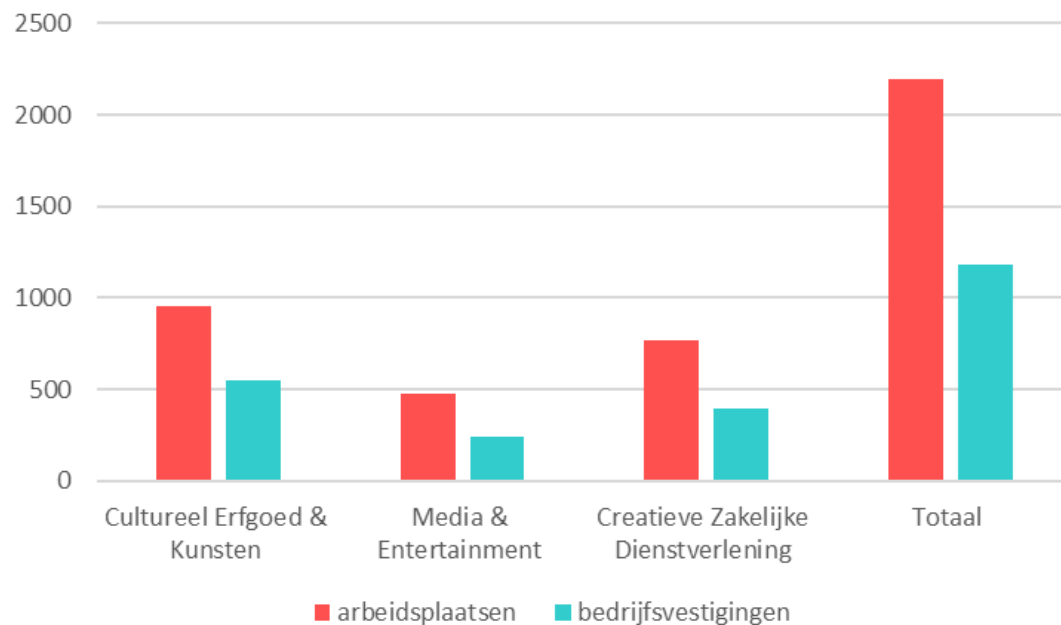
in Zwolle zijn 2.100 werknemers in de creatieve industrie werkzaam en is sprake van 1.179 bedrijfsvestigingen. Voor de definitie van de creatieve industrie is aangesloten bij de bedrijfsindeling die TNO hanteert. Hiermee valt ICT buiten deze cijfers, hoewel ook hiervoor sprake is van een connectie naar de creatieve industrie.

Subsector Kunsten is de grootste subsector in de creatieve industrie als het gaat om het aantal bedrijfsvestigingen. Hierbij moet wel aangetekend dat veel zelfstandigen in de subsector kunsten een zogenaamde 'hybride beroepspraktijk' hebben: deels in dienst (bijvoorbeeld als docent) en deels zelfstandig (bijvoorbeeld als uitvoerend musicus).

Subsector Media & Entertainment betreffen met name bedrijven op het gebied van fotografie en productie van films, gevolgd door het uitgeven van boeken.

Subsector Creatieve Zakelijke Dienstverlening is een grote subsector wat betreft het aantal werkzamen (765). Reclamebureaus zijn hierin de grootste groep. Andere groepen zijn softwareproducenten, PR bureaus en bedrijven gericht op advertenties.

Cijfers 2016, BIRO (Bedrijven Instellingen Register Overijssel). Cijfers bewerkt door afd. I&O gemeente Zwolle. Arbeidsplaatsen zijn parttime en fulltime.

2

strategische opgave

Steden met een **creatief**, cultureel klimaat, een goede ruimtelijke kwaliteit, bijzondere architectuur en kunstwerken in de openbare ruimte worden vaak als **aantrekkelijk** ervaren door zowel bewoners als bezoekers.

→ Kunst maakt de stad, visie commissie Beeldende Kunst, gemeente Zwolle. oktober 2015

A stylized black and white illustration of a city scene. On the left, a person in a suit is shown in profile, looking towards the right. In the center, a car is depicted in a dynamic, angled perspective. On the right, the word 'DESIGN' is written in large, bold, black letters. The background is white with black outlines for the figures and text.

DESIGN

kracht van Zwolle

Sterke economische regio en basis

Zwolle vormt het centrum van een sterke economische regio.

De uitgangspositie van Zwolle is stevig met een goed functionerende economie en groei in de creatieve industrie.

Zwolle in ontwikkeling

Zwolle is de afgelopen jaren versterkt in haar positie, profilering en bereikbaarheid. Museum Fundatie en poppodium Hedon hebben mooie ontwikkelingen doorgemaakt. Zwolle staat beter op de kaart. Het moment is daar om verder te bouwen aan de volgende stap.

Afspraak is afspraak

Zwolle is goed georganiseerd en kent een nette, oprechte mentaliteit.

Het netwerk tussen overheid, bedrijfsleven en onderwijs is goed. Partijen zijn gericht op oprechte en belangeloze samenwerking en daarop weet men elkaar te vinden.

Onderwijs belangrijke stakeholder

De vijf onderwijsinstellingen zijn dé leveranciers van potentieel creatief ondernemers. De instellingen zijn samen en individueel een belangrijke speler en faciliteerder van het creatief en ondernemend klimaat en ontwikkelingen. Onderwijs en werkveld vinden elkaar, bijvoorbeeld waar het gaat om opdrachten, afstemming opleidingen op arbeidsmarkt en stageplaatsen en –opdrachten.

uitdagingen Zwolle

Behoeft huisvesting

Vanuit verschillende stakeholders wordt aangegeven dat er een tekort aan passende huisvesting/bedrijfslocaties is in Zwolle voor de creatieve industrie. Dit leidt mogelijk tot het vertrek van creatief ondernemers en/of afgestudeerden.

Faciliteiten

Diverse regelingen, ondersteuningsvormen (en/of hun procedures om in aanmerking te komen) zijn niet breed bekend of inzichtelijk. Het gaat hier om voorzieningen die bij bijvoorbeeld onderwijsinstellingen of diverse locaties beschikbaar zijn (o.a. Ontwerpfabriek). Ook betreft dit gemeentelijke regelingen waarvoor creatief ondernemers kunnen meedingen.

Netwerk

Het netwerk tussen de bestuurders van overheid, onderwijs en bedrijfsleven is goed. Ook is het netwerk tussen creatief ondernemers binnen het eigen vakgebied goed. Het netwerk daarbuiten, buiten de eigen kring / vakgebied is beperkt. Men weet niet goed wie wat verder doet. Hier ligt een uitdaging om in te faciliteren, zichtbaar te maken en te verbinden, mede om de gewenste cross overs en daaruit voortkomende innovatie tot stand te brengen.

Klimaat

De 'netheid' heeft een valkuil richting braafheid. Een zogenaamd 'rafelrandje' wordt gemist of is niet zichtbaar. Ook wordt afwachtendheid ervaren. Hier ligt een link naar aanpalend beleid van de gemeente, zoals het evenementenbeleid, Zwolle als studentenstad en het missen van een inspirerend creatief stedelijk gebied, aldus diverse stakeholders.

strategische opgave

Vanuit diverse stakeholders wordt aangegeven dat er te weinig geschikte huisvesting beschikbaar is voor (starters en startups) in de creatieve industrie. Ook in diverse beleidsdocumenten van de gemeente Zwolle (waaronder de Cultuurnota, de notitie Strategische opgave Starters, Startups en Creatieven) wordt dit gesignaleerd. De strategische opgave voor het faciliteren van de creatieve industrie in Zwolle luidt:

“Het uitbouwen van een aantrekkelijk, levendig en uitdagend klimaat voor de creatieve industrie, waarmee Zwolle fungeert als magneet in het vestigen en aantrekken van creatief ondernemers”

3

aanbod huisvesting

“ De creatieve sectoren zorgen ervoor dat steden **aantrekkelijk** worden voor toeristen, bedrijven en bewoners.

De sector levert een belangrijke bijdrage aan de **werkgelegenheid** en de groei van het aantal nieuwe ondernemingen in Nederland.

Bovendien is de creatieve sector een aanjager van **innovatie** in andere sectoren en levert creatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

→ www.rvo.nl

aanbod huisvesting kantoorlocaties

Het aanbod aan huisvesting bestaat uit met name particuliere huisvestingsmogelijkheden, maar ook uit aanbod dat door de gemeente Zwolle wordt gesubsidieerd of gefaciliteerd. Hieronder worden de belangrijkste mogelijkheden voor (starters en startups in) de creatieve industrie in beeld gebracht.

Leegstand

- Net als in iedere gemeente is er sprake van locaties die vrij komen of nog niet zijn ingevuld. Er zijn op peildatum 166 objecten waar sprake is van leegstaande kantoorruimte, waarvan 60 in bedrijfsverzamelgebouwen en 167 met winkelfunctie.
- Bij Funda Business worden 267 bedrijfsruimtes aangeboden, waarvan 50 te koop en 234 te huur (huurprijzen variërend van 62 – 218 EUR p/m²). Het aanbod is met name gelegen in Marslanden Zuid (71 objecten) en Oosterenk (33 objecten).

Kantoorlocaties (vrije markt)

In Zwolle heeft de laatste jaren in enige mate een inhaalslag plaatsgevonden wat betreft het aanbod van kantoorruimtes die voorzien in een behoefte passend bij de creatieve industrie en bij deze tijd. Bij een groeiende groep starters en zzp'ers is behoefte aan flexibiliteit in het gebruikmaken van werkfaciliteiten. Nieuwe vormen van bedrijfsverzamelgebouwen bieden hier een antwoord op zoals bijvoorbeeld Hanz, de Biljartfabriek en de Atoomclub. Op deze plekken kan incidenteel of flexibel ruimte worden gehuurd, is doorgroei mogelijk van een gedeelde werkplek naar eigen ruimte en kunnen gedeelde faciliteiten en voorzieningen worden gebruikt. Hiermee wordt tegemoet gekomen aan behoeftes van kleine bedrijfjes of zelfstandigen. Ook uit eerder verricht onderzoek vanuit Windesheim in samenwerking met Jansen Vastgoed bleek dat deze starters en startups (of de ondernemende student) min of meer zelf hun weg vinden wat betreft huisvesting.

aanbod huisvesting doelgroepen

Topwerklocaties

Deze locaties zijn gericht op ondernemers, onderzoek, innovatie en evenementen gelieerd aan het thema. Er zijn faciliteiten (machines) beschikbaar, maar ook kennis en netwerken om ondernemers en innovatie te faciliteren. De Topwerklocaties zijn niet gericht op de creatieve industrie. Er ligt enkel een raakvlak met PSP waar het gaat om 3D printen en vormgeving van verpakkingen. De gemeente Zwolle heeft drie locaties aangeduid als 'Topwerklocaties':

- Polymer Science Park (PSP) (incl. iLab), gericht op kunststoffen
- Health Innovation Park (HIP), gericht op zorg
- Enexis (2017), gericht op energie en duurzaamheid

Stichting Ateliers Zwolle

De stichting beheert op zes locaties circa 60 ateliers voor kunstenaars en ontvangt daarvoor subsidie van de gemeente. De panden zijn op 1 na eigendom van de gemeente. De stichting heeft een wachtlijst van circa 30 plaatsen en ervaart dat de behoefte toeneemt. O.a. door gebruik van andere media verandert ook de beroepspraktijk en daarmee ook de eisen en wensen aan werkplekken. Er wordt door de stichting nagedacht over mogelijkheden om de huidige beperkte doorstroom te bevorderen en starters een bijzondere positie te bieden.

aanbod huisvesting doelgroepen

Creatieve Coöperatie

Dit gebouw, specifiek gericht op creatieve industrie, is 'vol' wat betreft kantoorruimtes. Momenteel wordt naast de Houtwerkplaats aanvullend een Makersspace gerealiseerd (o.a. ambachten, fotografie, spuitcabine). Hierin wordt een opstart en een doorgroei voor starters wordt gefaciliteerd. Gelet op beperkte ruimte en benodigde aanvullende voorzieningen ziet de CC vooralsnog geen kans om muzikanten of theatergroepen aanvullend te huisvesten aan de Esdoornstraat (zie hierna: ontwikkelingen huisvesting).

DOAS

In dit gebouw van de voormalige Ambachtschool werken circa 30 kunstenaars en makers in de verschillende ateliers. Er zijn ruimtes voor schilders, keramiek, meubelmakers/werkplaatsen, workshops, een fotostudio en zalen voor concert, dans en theater. Er is een wachtlijst van circa tien plaatsen. De vraag lijkt sinds een half jaar toe te nemen. Sinds 2013 werken er voornamelijk ondernemers met een commerciële(re) inslag, veelal met een hybride beroepspraktijk. Dit is vooral vanuit kostenoverwegingen. De oorspronkelijke 'bewoners' van DOAS met eigen werk, zijn weg uit DOAS. Met deze 'verzakelijking' is ook het creatief klimaat inzake 'bruisendheid' en onderlinge samenwerking verminderd. De theaterruimte komt naar verwachting vrij.

Sluicing

Locaties R10 (Gemeente/Artez) en Hobbemastraat (Woningcorporatie) gericht op kunstenaars en muziek, gaan om moverende redenen sluiten.

conclusies aanbod huisvesting

1. Groeiende vraag naar huisvesting

Diverse stakeholders geven aan dat zij zoekende zijn naar passende huisvesting. De groei in bedrijfsvestigingen onderbouwt een stijgende groei naar huisvesting. Enkele 'doelgroep'-locaties voor de creatieve industrie kennen een wachtlijst en één of meer locaties sluiten vanwege externe factoren.

2. Huisvestingsaanbod beschikbaar op vrije markt

Door de markt wordt voorzien in met name behoefte van starters en startups die een meer kantoorachtige faciliteit nodig hebben, naast ontmoeting en flexibiliteit.

3. Specifieke doelgroepen lopen vast

De ondernemers in de creatieve industrie die vanuit hun vakgebied anderssoortige ruimte nodig hebben dan een 'kantoor'-faciliteit, hebben meer moeite hun weg te vinden en lijken vast te lopen op de zakelijke markt. Deze groepen hebben doorgaans meer ruimte nodig of specifieke (productie)voorzieningen. Deze groepen hebben vaak minder of onzekerder inkomenspotentieel. Een dilemma is ook het moeten investeren in specifieke voorzieningen in relatie tot tijdelijke beschikbaarheid van ruimtes. Deze doelgroepen betreffen vooral de subsector Kunsten, o.a. muziek, maar ook bijvoorbeeld de beroepsgroep fotografen en 'makers'.

4. Beleid huisvesting starters en creatief stedelijk gebied mist

Specifiek beleid ten aanzien huisvesting starters en startups in de creatieve industrie mist in Zwolle. Het beleid gericht op Topsectoren en Atelierruimte biedt geen of onvoldoende antwoord op de geconstateerde knelpunten voor de (brede) creatieve industrie. Daarnaast wordt een creatief (prikkelend) stedelijk gebied gemist. Als potentiële locaties daarvoor worden genoemd: PSP/Vishay, Spoorzone, Grote Voort, Leenmanterrein en Rieteweg10/BigOneMusic.

particuliere ontwikkelingen

Stationsgebied | Spoorzone | Hanzeland & Nomad City

Er is een ontwikkelperspectief vastgesteld voor het stationsgebied, gericht op de directe omgeving van het station en het Hanzeland. Hierin is ook ruimte als (tijdelijke) evenementenlocatie opgenomen. Dit perspectief betreft nog niet het gehele spoorzonegebied. De principes bieden ruimte om hier ook de creatieve industrie plaats te geven. Opgaves zijn het vergroten van de dynamiek, bedrijvigheid en levendigheid en realiseren van 'Urban coolness' voor Lubeckplein en Hanzeland. Door Vrienden van het Hanzeland (stakeholders in het gebied zoals Windesheim, DeltaWonen, BPD, NS, CityDevelopers) is een visie op Hanzeland opgesteld, mede om de verbinding met het centrum te versterken. 'Nomad City' is een studie-initiatief van diverse partijen (incl. de gemeente) om te pionieren en te experimenteren met wonen, werken en events op de kop van Hanzeland.

Perron 038 | City Developers

In de spoorzone heeft City Developers het initiatief opgevat om onder het concept 'Perron 038' 110 units te realiseren. Bedoeling is om 2.000 m² in de spoorzone in te vullen met 110 units (50% digitale en 50% ambachtelijke werkplaatsen). Het gaat hier om units van 18m² per stuk. De inzet is het realiseren van een startup-community in dit gebied waar internetondernemers samenwerken met ambachtlieden, met een gezamenlijke buitenruimte en eventspace.

Makersspace | Creatieve Coöperatie

BV de Creatieve Coöperatie realiseert een Makersspace aan de Esdoornstraat. Dit in overleg met de creatieve vakopleidingen vanuit de Zwolse 8 en in concrete samenwerking met creatieve ondernemers, Artex en Cibap naar aanleiding van het sluiten van R10. De Houtwerkplaats wordt aangevuld met werkplaatsen, flexplekken en individuele werkruimtes en workshopruimtes. Van de vaste werkplekken zijn inmiddels 9 van de (toekomstige) 13 bezet. Er worden 2 werkkasten (van 1,5m²) gemaakt die tevens als mobiele werkplek fungeren. Dit is een laagdrempelige instapmogelijkheid voor starters. De ambitie is om het aantal van dit soort kasten uit te breiden tot 15. Starters kunnen vervolgens doorgroeien naar een eigen vaste werkplek in de Creatieve Coöperatie. Per 2020 moet het concept in volle omvang zijn gerealiseerd en kostenneutraal functioneren.

Grote Voort | JansenVastgoed

Jansen Vastgoed heeft een gebied van ca. 1,5 hectare in bezit aan de Grote Voort. Hier staat ca. 5.500 m² aan bebouwing op (oude fabriekshal). Jansen Vastgoed heeft het voornemen dit gebied, in ieder geval voor de komende tien jaar, te benutten voor verhuur aan met name creatieve ondernemers. Onder andere gericht op theater en muziek, horeca en individuele werkplekken (ook in units op het terrein).

particuliere ontwikkelingen & creatief stedelijk gebied

Voorbeelden creatief stedelijk gebied

In de behoefteverkenning zijn diverse keren voorbeelden van creatieve stedelijke gebieden, fringeplekken of broedplaatsen uit andere gemeenten als voorbeeld genoemd. Bijvoorbeeld het gebied Strijp-S in Eindhoven of het Havenkwartier in Deventer.

In bijlage 2 is ter inspiratie achtergrondinformatie over deze locaties opgenomen.

Locaties in Zwolle

Vanuit de stakeholders zijn ook locaties in Zwolle genoemd waaraan gedacht kan worden voor een (nieuw) creatief inspirerend stedelijk gebied. Gedacht wordt aan de Spoorzone, PSP/Vishay, GroteVoort, Rieteweg/BigOneMusic en het Leenmanterrein. Van belang is om niet tot solitaire ontwikkeling over te gaan maar deze in te bedden in een bredere visie, in samenhang tot andere locaties.

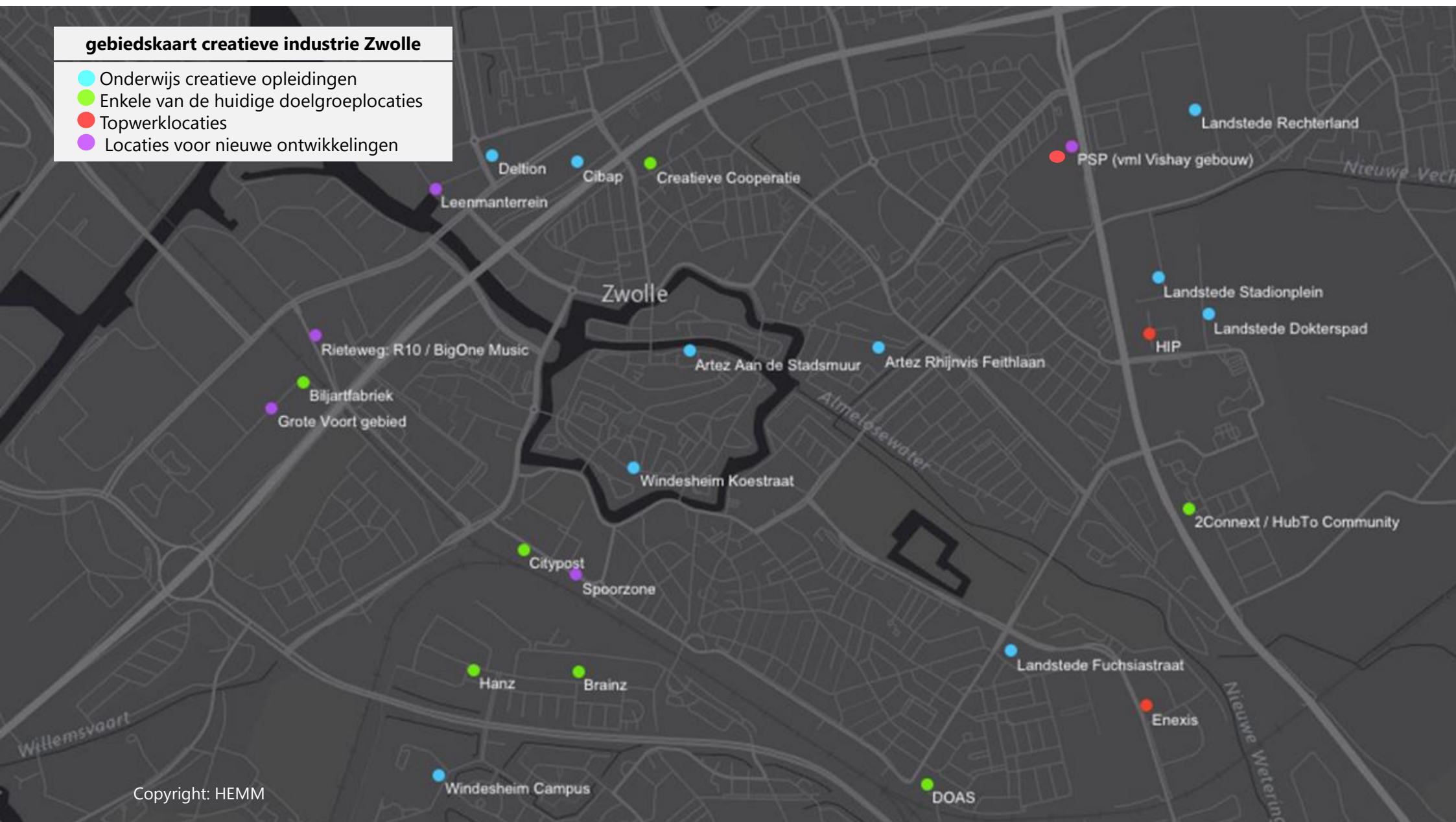

Verduidelijking en regie op particuliere initiatieven

Op drie van de genoemde terreinen is reeds sprake van particuliere initiatieven, al dan niet in samenspraak met de gemeente. Dit betreft Spoorzone, PSP en Grote Voort. Ook zijn er mogelijke nieuwe initiatieven voor de locatie Rieteweg. Vooralsnog is onduidelijk waar eventuele particuliere initiatieven op 'wachten' of vastlopen en wie op wie wacht. Ook is het mogelijk dat er nog andere particuliere initiatieven zijn die in de behoefteverkenning niet aan het licht zijn gekomen. Van belang is om vanuit de gemeente hier duidelijkheid over te verkrijgen en regie op te houden. Enerzijds om te bezien of de markt alsnog het antwoord formuleert (wat past in de door de gemeente gewenste terughoudendheid om zelf te interveniëren) en anderzijds om de gewenste facilitering te borgen vanuit de gemeente zonder de markt daarin voor de voeten te lopen.

gebiedskaart creatieve industrie Zwolle

- Onderwijs creatieve opleidingen
- Enkele van de huidige doelgroeplocaties
- Topwerklocaties
- Locaties voor nieuwe ontwikkelingen

4

beleidsmaatregelen

We doen een beroep op alle betrokken partners zoals eigenaren, ontwikkelaars, inwoners, corporaties en creatieve industrie om met een vernieuwende aanpak en buiten de gebaande paden transformatie van kantoren, bedrijventerreinen en winkels mogelijk te maken. We zien daarbij ook een rol weggelegd voor de creatieve industrie. Hergebruik van leegstaande panden als vervanging voor nieuwbouw stimuleren we.

→ coalitie akkoord gemeente Zwolle, 2014

DESIGN
INFORMATION

samenvatting beleidsmaatregelen

Uitbouwen van een zichtbaar, aantrekkelijk, levendig klimaat voor de creatieve industrie, waarmee **Zwolle** fungeert als **magneet** in het vestigen en aantrekken van creatief ondernemers

1a Samenhangend vestigingsbeleid o.b.v. Magneetlocaties Creatieve Industrie

1b Locaties zijn bereikbaar, zichtbaar en kennen diversiteit aan disciplines, vraag & aanbod

2. Makelpunt & Aanspreekpunt: regie, coördinatie en faciliteren van vraag & aanbod

3. Korte termijn: Inzet tijdelijke locaties Anti-kraak, Pauzelandchap, Pop-ups in winkels/ etalages

4. Atelierruimte 2.0: diversiteit, doorstroming, samenwerking & verbinding

5. Faciliteren van de volgende stap: opstart, ingroei en doorstroming met diverse instrumenten

6. Netwerk wordt versterkt door initiatief (digitaal platform) van Creative Council

7. Faciliteiten, voorzieningen en regelingen zijn transparant in beeld gebracht

8. In aanpalend beleid bezien of kan worden bijgedragen aan levendig, inspirerend, uitdagend creatief klimaat

maatregelen huisvesting

1. Samenhangend vestigingsbeleid Magneetlocaties Creatieve Industrie

Er zijn diverse plekken waar creatieven gevestigd zijn, particuliere ontwikkelingen zijn of waar een 'trekker' zich situeert waar kan worden uitgebouwd. Hier ontbreekt nog een samenhangende visie of afstemming op. De gemeente kan faciliteren en sturen op een aantal 'stevige' locaties voor specifieke doelgroepen vanuit de creatieve industrie. Door een aantal locaties als 'magneet'-locaties aan te wijzen voor de creatieve industrie komt er samenhang en duidelijkheid in beleid en ontwikkelingen voor de markt en ondernemers. Randvoorwaarden magneetlocaties:

- *Bereikbaarheid & zichtbaarheid*

Voor startups is situering bij Openbaar Vervoer van belang. Voor ondernemers die diensten, producten verkopen (o.a. workshops, muzieklessen) is bereikbaarheid ook relevant, naast enige mate van zichtbaarheid. Er is een voorkeur voor rand van (de ring om) het centrum.

- *Faciliteren van doorgroei en doorstroming*

Starters moeten zich kunnen bewijzen en vervolgens doorgroeien. Betaalbaarheid is daarbij van belang. Doorstroming is facilitator van beweging en dynamiek. Ondernemers die doorgroeien komen op de zakelijke markt soms in de knel als het gaat om forse investeringen om een locatie geschikt te maken versus het aangaan van een lange verplichting om het terug te kunnen verdienen. Die langjarige verplichting is lastig te overzien.

- *Volume: Diversiteit / ontmoeting / uitwisseling / horeca*

Bij voorkeur vestigen creatief ondernemers zich bij anderen, niet zijnde enkel de eigen vakgenoten (concurrentie) maar multidisciplinair. Daar waar ontmoeting en uitwisseling plaatsvindt. Horeca is een belangrijke faciliteerder van ontmoeting. Uitwisseling is de basis voor ontstaan en faciliteren van cross overs en innovatie. Dit vraagt flexibiliteit in bestemming en het benodigde volume op de locatie.

maatregelen huisvesting

2. Het Makelpunt helpt me verder

Diverse gemeenten kennen een vorm van makelpunt, een digitaal platform waar vraag en aanbod naar (specifieke) ruimtes wordt uitgewisseld. De gemeente Zwolle kent deze in zekere zin voor (amateur)verenigingen via de Stadkamer. Een makelpunt gericht op huisvestingsbehoefte van starters en startups voor de creatieve industrie is er niet. Daarnaast is het relevant dat binnen de gemeente de verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid voor de creatieve industrie duidelijk is belegd, momenteel raakt dit zowel beleidsterreinen vastgoed, economie als cultuur.

3. Inzet tijdelijke locaties

Tijdelijke locaties kunnen wellicht meer en/of meer gecoördineerd worden benut voor de huisvestingsbehoefte van de creatieve industrie. Dit kent zijn belemmeringen, immers tijdelijkheid biedt geen zekerheid, maar doorgaans is de prijs daar dan ook naar. Te denken valt aan inzet van leegstand op de volgende manieren:

- Afspraken met anti-kraak / leegstandsbeheer bedrijven ten behoeve van de doelgroep creatief ondernemers (makelfunctie)
- Experimenteren met pauselandschappen:
leegstaande woningbouw- of bedrijfslocaties kunnen worden opgevuld met tijdelijke units als werkateliers of studentcubes. Hiermee kan 'fringeplek' worden gefaciliteerd.
- Winkelpanden kunnen als tijdelijke etalages, pop-up musea of medialabs fungeren.

maatregelen huisvesting

4. Atelierruimte 2.0

Stichting Ateliers Zwolle constateert dat er een groeiende vraag is en een wachtlijst, maar ook dat er weinig doorstroming plaatsvindt. Het simpel uitbreiden van het huidige bestand panden met ateliers om in de vraag te voorzien gaat voorbij aan de onderhavige opgave om te werken aan een creatief ondernemend klimaat waarbij zichtbaarheid, doorgroei en samenwerking uitgangspunt zijn. In enige mate uitbreiden of faciliteren van deze doelgroep op multidisciplinaire locaties ligt dan meer voor de hand. Daarnaast kan met de stichting verder worden nagedacht over bevordering van doorstroming en samenwerking binnen het bestaande huurconcept.

5. Doorstroming en doorgroei: ingroei huur, startersvouchers, meester-gezel-principe

Geconstateerd is dat bepaalde subsectoren het moeilijk(er) hebben op de zakelijke markt. De gemeente kwam hieraan tegemoet met subsidiëren van R10 en voorziet hierin via de Stichting Ateliers Zwolle, echter bij beide laat de gewenste 'doorstroming' te wensen over.

Een ingroei huur of startersvoucher zijn mooie instrumenten welke doorstroming en doorgroei kan faciliteren. Een volgende stap moet daarbij wel bereikbaar (financieel) en beschikbaar (aanbod) zijn. Hier kan via de uitwerking van 'magneet-locaties' verder invulling aan worden gegeven. Inhoudelijke doorgroei van starters naar creatief ondernemers kan tevens worden vormgegeven met een vorm van meester-gezel-principe, waar een combinatie wordt gemaakt tussen startende en gevestigde ondernemers en/of 'praktijkmentoren' worden ingezet. Deze suggesties voor concrete maatregelen kunnen in samenspraak met onderwijs en het startersteam (en wellicht makelpunt) worden uitgewerkt en vormgegeven.

maatregelen netwerk, faciliteiten, klimaat

6. Creative Council

De Creative Board is bezig met de ontwikkeling van de Creative Council. De Creative Council is een vernieuwend totaalplatform dat actief vraagstukken binnenhaalt vanuit diverse topsectoren binnen en (ver) buiten de regio, en deze verbindt aan de creatieve industrie van de Regio Zwolle. Via een uniek matchingsysteem worden deze vraagstukken gekoppeld aan verschillende creatieve professionals, waarna er via fysieke brainstormsessies - de councils - adviezen gegeven worden en er prachtige samenwerkingen ontstaan. En uiteraard wordt alles vastgelegd en wereldwijd gedeeld. Momenteel kunnen belangstellenden, van ZZP'er tot reclamebureau tot onderwijsinstelling zich aanmelden en inschrijven.

7. Fysieke verbinding

Naast de digitale ondersteuning van de Creative Council wordt het netwerk en verbinding ook gefaciliteerd door (gezamenlijke) huisvesting. Ook het onder maatregel 5 genoemde 'meester-gezel' principe draagt bij aan het netwerk en inhoudelijke doorgroei.

8. Samenbrengen van de informatie en beter ontsluiten ervan.

Dit heeft betrekking op zowel de faciliteiten en regelingen die er zijn bij de gemeente als bij het onderwijs (te denken valt aan voorzieningen als Ontwerpfabriek, maar ook bijv. initiatiefrijkZwolle, startupregioZwolle). Aanbeveling is om deze te verzamelen en transparant te ontsluiten en eventueel openbare inschrijvingen / tenders te houden voor een rol als 'launching customer'.

9. Klimaat raakt aanpalend beleid

Het begint met het onderschrijven van de strategische opgave voor de creatieve industrie als uitgangspunt voor beleid. Van daaruit kan worden gekeken op welke wijze wordt ingezet op het faciliteren en ruimte bieden aan initiatieven en het versterken van het creatief ondernemend klimaat. De hiervoor genoemde oplossingsrichtingen dragen daar aan bij.

De cultuur van de Zwollenaren of de regio zal niet veranderen en dat hoeft ook niet. Wel kan worden gekeken of bij het aanvullend faciliteren van huisvesting ruimte kan worden geboden voor de 'rauwheid'.

bijlagen

begrippen

Starter Een starter begint een bedrijf op basis van een (min of meer) vastomlijnd en bestaand businessmodel voor een product of dienst. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een winkel of een fietsenmaker. Een starter is minder dan 5 jaar als zelfstandig ondernemer actief op de markt.

Startup Een op groei gericht startende organisatie, met een innovatief (nog niet bewezen) en schaalbaar businessmodel, jonger dan 5 jaar vanaf marktintroductie en bovenregionaal of internationaal georiënteerd.

Zie startupregio.nl

Creatieve industrie Hieronder vallen vier subsectoren:

- *Cultureel Erfgoed* waaronder restaurateurs en gespecialiseerde schilders.
- *Media en Entertainment* waaronder uitgevers/distributeurs, gameontwikkelaars, film-, televisie- en radiomakers, dj's, vj's, decorbouw, geluidstechnici.
- *Creatieve Zakelijke Dienstverlening* waaronder productontwerpers, architecten, modeontwerpers, reclame en designbedrijven.
- *Kunsten* waaronder podiumkunsten, beeldende kunst, bedrijven die kunst (re)produceren en distribueren zoals musea.

Broedplaats Een verzamelgebouw van (betaalbare) werkplekken (co-work spaces), kantoorruimten, ateliers, oefenruimtes en in sommige gevallen woonruimtes voor kunstenaars en ondernemers in de culturele en creatieve sector. Anders gezegd: bedrijfsverzamelgebouwen gericht op creativiteit, innovatie en crossovers waar bottom-up-uitwisseling plaatsvindt, niet opgelegd of georganiseerd.

Fringe-plekken of rafelranden

ongepolijste plaatsen, verouderd of in verval, die een bepaalde spanning opleveren ('schuren') en die ook tot nieuwsgierigheid, ontdekking, nadenken kan stemmen. Te denken valt aan wat 'vergeten', verpauperde woonwijk waar ineens een nieuwe dynamiek ontstaat vanuit een groep bewoners en/of ondernemers daar die zichtbaar effect heeft en reuring geeft in het gebied en langzamerhand leidt tot verandering en verbetering van de wijk in fysieke zin (opknappen van pandjes/voorzieningen) en in sfeer. De bedrijvigheid is veelal afkomstig van 'bohemiens', kunstenaars, creativelingen, vrijdenkers.

Makersspace

een werkplaats, waar producten kunnen worden ontworpen of gemaakt.

Strijp-S in Eindhoven

Strijp-S in Eindhoven omvat een omvangrijke en kapitaalintensieve gebiedsontwikkeling van 27 hectare die doorgaat tot 2030. Sinds 2005 transformeert Strijp-S zichtbaar tot een nieuw dynamisch hart van Brainport Eindhoven. Inmiddels bezoeken jaarlijks meer dan 1 miljoen bezoekers Strijp-S.

Het gebied kenmerkt zich door het Philips-verleden en kent:

- 92.000 m² kantoorruimten
- 2.500 woningen
- 60.000 m² voorzieningen waaronder horeca, designclusters, winkels, cultuur, creatieve industrie, theater en 5.000 gestapelde/ondergrondse parkeerplaatsen.

Park Strijp Beheer is eigenaar en gebiedsontwikkelaar. Als ontwikkelbedrijf fungeert zij als Publiek Private Samenwerking tussen de gemeente Eindhoven en VolkerWessels. Diverse krachtige partijen hebben zich hierbij aangesloten, waaronder twee lokale woningcorporaties.

-> www.volkerwessels.com/nl/projecten/detail/strijp-s

Het Havenkwartier in Deventer is een oud industrieterrein waarin industrieel erfgoed, creatieve ondernemers, kunst en cultuur, horeca en bouwen en wonen gecombineerd worden met een nog werkzame binnenhaven. Er wordt geëxperimenteerd met de openbare ruimte. Het Havenkwartier is naar eigen zeggen synoniem aan experiment, pionieren en ruimte voor ideeën. Naast de vaste inwoners van het gebied (waaronder ruim 90 ondernemers en organisaties en enkele tientallen bewoners) vinden er vele publieksactiviteiten plaats. Er is gekozen voor een uniek bestemmingsplan, er is volop ruimte voor initiatieven, zowel tijdelijk als semi-permanent. De locatie bevindt zich op loopafstand van de binnenstad. Het is een succesvol voorbeeld van uitnodigingsplanologie.

Begin 21ste eeuw ontwikkelde de gemeente Deventer een ambitieus masterplan voor de herontwikkeling met woontorens en urban villa's. Om dit te bereiken kocht ze samen met 2 projectontwikkelaars een flink aantal panden op. Enkele leegstaande panden werden tijdelijk verhuurd aan niet industriële partijen en zo kwamen er enkele pioniers in het gebied. De uitvoering van het masterplan stagneerde, mede door de grote hoeveelheid woningen en het plan werd niet vastgesteld door de gemeenteraad.

Door een kunstmanifestatie in 2004 kwam het gebied volop in de belangstelling. In 2005 heeft het gebied met een substantiële bijdrage van gemeente en provincie 5 jaar een andere bestemming gekregen; als informele werk- en experimenteerplek voor kunstenaars en andere creatieve ondernemers. Het Havenkwartier kreeg, ook dankzij ontdekking als evenementenlocatie, aantrekkingskracht op ondernemers en horeca. Via een ingehuurde stedenbouwkundige die maar liefst 300 partijen betrokwert een nieuwe visie ontwikkeld. De gemeente heeft een scala aan instrumenten ingezet om de 'organische' groei te begeleiden, zoals een inspirerend strategisch plan, verleidend beeldkwaliteitsplan en een flexibel bestemmingsplan. Er is een bijzondere invulling gegeven aan het planologische begrip 'aanvaardbaar woon- en werkmilieu'. Een aantal pioniers hebben het gebied weer moeten verlaten; de huurprijzen werden verhoogd (na einde van eenmalige bijdrage gemeente en provincie) en niet elke ondernemer paste in het nieuwe profiel.

-> www.havenkwartierdeventer.com

Havenkwartier in Deventer

verslag Cele-avond Stem van de Creatieve Industrie

De Creatieve Industrie heeft een stem gekregen!

maandag 14 augustus 2017

De Creatieve Industrie heeft een stem gekregen!

29 mei 2017 vond een Meet Up georganiseerd door Club Cele i.s.m. Zwolle Unlimited plaats over de Creatieve Industrie. De Meet Up speelde zich af op het Zwolle Unlimited festivalterrein en werd gepresenteerd door Eefke Meijerink. Zij was destijds nog de directeur van Creatieve Coöperatie.

"Welkom bij de stem van de creatieve industrie. Klopt het dat het Zwolle Unlimited festival hier mee begint?" vraagt Eefke Meijerink aan een van de organisatoren. Het antwoord was nee, waarop Eefke Meijerink antwoordt met "Oh dan doen we maar even alsof we de eerste zijn". De sfeer is erg luchtig want de zaal begint te lachen om de opmerking van Eefke. De bijeenkomst heeft het doel om de creatieve industrie een stem te geven en samen tot oplossingen te komen rondom het gebrek aan ruimte en collectiviteit. Dat de zaal vol zit met allemaal creatievelingen zegt genoeg. Het is een bont gezelschap, er zijn mensen aanwezig vanuit het onderwijs, de artistieke wereld, muziekwereld en vanuit vele andere creatieve sectoren. Het opvallende is dat er ook mensen aanwezig zijn die je niet zo snel associeert met creativiteit, zoals een bankier.

In de loop van de avond zijn er twee panels bestaande uit meerdere creatieve mensen, het eerste panel bestaat drie mensen. We maken kennis met een kunstenaar, Marit Otto noemt zichzelf liever een "beeldend kunstenaar plus". Naast haar zit een fotograaf genaamd Jarno Kraayvanger. Naast de traditionelere creatievelingen is er ook een de producer Dries Bijlsma aanwezig als onderdeel van het eerste panel. Reeds zijn de mensen geïntroduceerd en de eerste stelling werd gelijk al voorgelegd aan het panel en het publiek. Om het publiek zoveel mogelijk te betrekken mogen zij als eerste hun mening vertellen en daarna het panel.

De eerste stelling was gelijk een lastige. De stelling "creatieve professionals hebben meer baat bij de verbinding met andere sectoren dan vice versa" is eentje die traag op gang komt. Iedereen vindt juist dat de sectoren veel baat hebben bij verbinding. Marit Otto kaart aan dat creativiteit overal nodig is. "Je kijkt anders naar de wereld en naar vraagstukken. Je drukt dingen niet uit in geld maar in de passie voor iets". In de zaal gaat ineens een hand omhoog. "op financieel vlak hebben wij de sectoren ontzettend nodig. Wij hebben dat geld nodig". Het wordt stil in de zaal, dat snijdt hout. Naarmate de stelling wordt verdiept, zie je het debat ontstaan. Het economische aspect tegenover de onschatbare waarde van effectieve bijdrage. Ineens klinkt er een tegengeluid, "misschien lukt het een pitters niet om hun waarde aan te tonen. Groepjes lukt dit vaker wel, want samen sta je immers sterk".

Eefke introduceert de tweede stelling. "Niet het ondernemerschap maar de creatieve vrijheid maakt dat een creatieveling voor een eigen bedrijf" is de stelling die wordt aangekondigd. Het panel reageert deze keer als eerste. Jarno Kraayvanger vindt dat de inhoud van je creatieve vak dat bepaalt, niet de persoonlijke ambities. Dries de producent valt hem bij: "Ik wil toevoegen dat er al jaren dat het ondernemen in onze sector de aangewezen weg is. Dit is jammer, want de schoonheid en creativiteit lijdt onder het ondernemerschap". Dit zorgt voor debat want er zitten redelijk veel ondernemers in de zaal. "Ik zelf ben veel creatiever geworden door het ondernemerschap, ik werd als het ware uitgedaagd op creatief vlak" verteld iemand uit het publiek. Hij zelf is ook een ondernemer in Zwolle. Sommige mensen in het publiek vinden het een goed idee om meer subsidie vrij te maken voor de ondernemer, want de werkruimtes zijn ontzettend duur. "De gemeente zou eigenlijk moeten inspringen om werkplekken voor ondernemers te creëren" opperen mensen uit het publiek. Hierop springt iemand van de gemeente op en geeft aan dat de gemeente Zwolle zoiets wel zou willen doen maar hier niet toe niet in staat is.

De gemeente bezit namelijk nauwelijks tot geen panden die zo'n bestemming zou kunnen krijgen. Ineens ontstaat het voorstel om een start-up te beginnen. Jij kan als ondernemer een vierkante meter huren en aan het einde van het jaar dien je dit te kunnen betalen en kan je ook uitbreiden. Met dit nieuwe frisse idee geeft Eefke aan dat er ook een vastgoedontwikkelaar in de zaal zit die hier later op de avond meer over gaat vertellen. Na drie stellingen neemt het eerste panel afscheid van de zaal en treedt het terug in het publiek.

Het tweede panel van de avond bestaat uit Alexandra de vos, zij is een ruimtelijke vormgever, Rianne de Reu, zij is theatermaker en werkt samen met Judith van der Klip, een zelfstandig artiest en projectleider productiehuis. Helemaal aan het einde zit de enige man van dit panel. Zijn naam is Sander van den Dries en hij is de eigenaar van Activatieburo. Eefke legt ze gelijk de stelling voor: "De creatieve industrie zou zich onderling meer moeten verbinden om hun eigen belangen te behartigen". De zaal is eigenlijk wel grotendeels met deze stelling eens. Ze vinden het belangrijk om meer te verbinden. Het bizarre is dat terwijl er in de zaal discussie ontstaat over hoe dit zou moeten er ineens iemand met een praktijkvoorbeeld komt. Hij is een kunstenaar en organiseert de kunsttentoonstelling bij Grand Café Public. Hij verteld dat hij heel veel verbindt maar hij vindt dat Zwolle een kunstbeurs nodig heeft. Daarop springt iemand van Hedon in die aangeeft dat daar wel ruimte voor is en andere mensen zijn ook wel geïnteresseerd. Het is overduidelijk dat zij na de meet-up gaan borrelen om hun plan concreter te maken. Het debat keert langzamerhand weer terug naar het onderwerp. In de zaal vinden redelijk wat creatieve mensen dat ze meer moeten kijken naar de sportwereld. Die kunnen immers zo goed alles organiseren. Ook vinden mensen in het publiek dat ze meer mogen vragen voor hun diensten en elkaar daarin mogen steunen. "Het lijkt wel alsof accountants ontzettend veel mogen vragen voor hun diensten en wij dat niet mogen doen" klinkt er gefrustreerd uit het publiek. Een ding is zeker, vereniging en verbinding is iets dat de creatieve sector zeker nodig heeft.

De hekkensluiter deze avond is Yilmaz Schoen, een media-ondernemer die aanwezig is namens de "Creative Board". Zij hebben nagedacht over hoe de creatieve industrie kan worden verbonden in de regio Zwolle. "Dit was een proces dat begon in 2014" verteld Yilmaz. Wij hebben onderzocht en zagen ook dat werkruimtes ook een probleem waren hier in Zwolle, maar wij hebben besloten ons te focussen op de zichtbaarheid van elkaar en hoe die verbeterd kan worden, er is namelijk een ingang nodig naar de duizenden creatievelingen hier in Zwolle en de regio. Wij hebben daarom de Creative Council opgericht, dit is een platform waarbij iedereen met creatieve expertise zich kan aansluiten om te netwerken en met elkaar te verbinden. "Ik zou het niet de Tinder van de creatieve wereld durven te noemen, maar het komt aardig in de buurt". Nadat Yilmaz klaar is wordt hij bedankt door Eefke Meijerink en wordt de avond afgerond door haar. Mensen lopen naar buiten en beginnen met borrelen. Een ding is zeker, de creatieve industrie van Zwolle gaat een drukke hete zomer tegemoet.

- Leercollega Daan Sikkens schreef zijn eerste Blog voor Club Cele. Hij deelt zijn bevindingen over de Club Cele Meet Up "De Stem van de Creatieve Industrie". -

wie zijn geconsulteerd?

Onderwijs

- Deltion
- Windesheim
- Cibap
- Landstede
- Artez

Aanbieders Vastgoed/Faciliteerders

- Jansen Vastgoed
- Citydevelopers
- Creatieve Coöperatie
- St Ateliers Zwolle
- DOAS
- BZK
- PSP

Starters, Startups, Creatief Ondernemers

- Esmee de Pater
- Rob Bults
- Tim de Wijk
- Marit Otto
- Daniel van Ginkel
- Gnaffel
- Yilmaz Schoen

Gemeente

- Beleidsmedewerker Cultuur
- Beleidsmedewerker Starters & Startups
- Afd. Vastgoed
- Afd I&O

Behoefteverkenning
Starters & Startups
Creative Industrie

→ **Stichting Creatieve Coöperatie**
i.s.m. hemm ©

9 oktober 2017 Zwolle